

Megjelenik hetenkint háromszor, kedden, csütörtökön és szombaton, összesen harmadfél iveren. Dívabábok, képek, fametszvények, himzetminták s más műmellékletekkel.

Előfizetési ára: helyben 6 ft. 40 k., évnegyedre 3 ft. 20 k. e. p., borkétkben 30 kral több. Vidékre félévre 7 ft. 40 kr. A szerk. szállás zoldfaut. Jankovits. 2d. emeleth. bal sarok.

HARMADIK ÉV' ELSŐ FELE.

TARTALOM. Néhány szó a fiatal nőkhez, vége egy nőtől. Egy honleányhoz, költemény Sujánszky Antaltól. Laktársak, frescokép Bernát Gáspártól. Új levelek Emilához P. H. L.-tól. Társaséleti szemle.

NÉHÁNY SZÓ A FIATAL NŐKHEZ

A NŐIRÓK' GÁNCOLÓI S A SZABADHANGU REGÉNYEK' PÁRTOLÓI ELLEN.

(VÉGE.)

Nő az időt, melyet szellemi gyakorlatokra szán, csak pihenő óráiból választja, mert a célszerű művelődés a kötelességtől nem eltávolít, hanem azt szeretni tanít.

A tárgy, mellyről a nő olvas és ír, helyzetével s abból eredő hivatásával összhangzó, abban világító, erősítő legyen. A tudományokbani ismerete csak addig terjedjen, mennyit megkíván a műveltebb társalgás, s főleg a nevelési hivatás. Jó íz — erkölcs — az azon ismeretágak, mik neveltségben képeznek, vallásban tökéletesítnek — jelöljék a kört, honnan választásait teheti; de értelmet nagy mértékben fárasztó vizsgálatokba mélyen ereszkedni az ő dolga ne legyen. Ha ír, el ne hitesse magát, mintha könnyű volna csak közepesen is írni; írjon keveset, de azt tanulva. Szorgalma tárgyai legyenek: helyesírás, tiszta nyelv, szabatos stíl, kivált édesanyai nyelvén — mindennek, ki épen neveletlenek' sorában állani nem akar. Gondolatai, eszméi felől minden elfoglaltság nélkül hallgassa ki az ahhoz értők' véleményét.

Nő ha ír, a dicsvágynak abban semmi része ne legyen, írjon ő magáért és kedveltjeiért; írjon hogy értelmét gazdagítsa, lelkét emelje s gondolataiban elszóródást, s lehető fájdalmainak enyhét önerején, idősasztés nélkül föltalálja. Mikor pedig a nevelés' nagy pályája neki megnyílik — oh az anya ha ír, gyermeke' szeplőtelen képe tollát megszentelje! —

Irott próbáival idegen olvasókra, s kivált közrebocsátásra csak azon esetben számíthat, ha értelmes, részrehajlatlan bírálók által művei annyira becsültetnek, s ha nem a balga vágy: írók közt állhatni, hanem a nemest, szellemi haladást bár kicsinyben is elősegíteni — áll szeméi előtt; megjegyezve csakugyan, mikép azokkal ne siessen, mert

a nő, midőn közismertetésre magát kiteszi, rendszerint többet kockáztat, mint a minék megnyerésére számíthat. Tanácsos ezt kikerülni kívált leánygyermek' anyjának, addig legalább, míg ennek nem csak lelkiülete, de önereje is szilárdabban áll — mintsem játéka lehetne káröröm, irigykedés és vizsgaság' pulya gáncsolásainak.

Nincs ez, igaz, kivétel nélkül. Voltak és vannak nők, kiket, ha az írói pályán merészebb állást tartottak vagy tartanak, mint millyet én itt kijelölni bátorkodtam — nem hibáztathatok, mert a rendkívüli tehetség és helyzet — mint többször is érintém — meghívták talán őket olly tetőre, melly messze fűn van, de hova ha a többség áhítzik, ollyasra vágyik, mi tévutra vezet, s melly magasságot csak olly nő irigyelhet, ki rendes női hivatása' méltóságát fölgögni lélekben szegény, s tehát minden más helyzetben is szegény maradna. Azonban akármellyik nő, ki a kijegyzett határokon át nem lépve írogat, úgy hiszem nem csak meg nem sérti hivatását, de sőt inkább nemesíti azt.

Rendszerint azt tartják, mikép szellemi foglalkozás terhes életgonddal össze nem fér, — s ez nem egészen alaptalan, mint szintén az sem, hogy a balsors, melly nemesít azon esetben, ha csak egy bizonyos pontig terjed — tul azon gyöngit és tompít; miből nem minden alapok nélkül ered azok' részéről, kik gond és bánat alatt sokak fölött nyögnek, azon nem ritkán hallható panasz, miszerint lélektáplálattól, mire legtöbb szükségük volna — egészen el vannak rekesztve. Én azonban úgy hiszem, mikép az emberi lélek' tehetségei még akkor is, midőn a balsors' csapásai alatt fejlődésükben gátolva lenni látszanak, — bírnak olly önállósággal, mellyel az anyagi akadályokat némileg legyőzni s maguknak a szellemihez utat törni képesek. S ezen önállóságot elősegítő eszközök' egyikének tartom én a levelezésnek bájteli élvezetét művelt, vagy műveltség után sovárgó egyedekkel, mire rendszerint mező is szokott nyílni, hol szellemi adomány nem hiányzik. Ide számíthatom a baráti és szerelmi viszonyt észben s érzeményben gazdag két emberlény közt, ama kéjpus perczeket, mikor az erő szeretni, az erővel nemesíteni égfelé sitető egy lánggá olvad, olly lánggá, melly érzelmeinket salaktalanokká égetvén s azokra földfölírt világot öntvén, velünk már a földön üdvet élveztet. Megemlíthetem itt ama legszentebb helyzetet, a nő' álláspontját férje s gyermekei között, s mindazon családi kapcsolatok, mellyekben a kegyeletektől melegtült női lénynek olly végetlen mező nyílik benső élete' szellemi világáról — még a sors' sujtolásai közt is — le nem mondani. Az ész' és szív' kincseinek dus aranyerei ágaznak el a családi kötelekekben, a rokonszeny' hatályában s az emberszeretet' működésében. Aztán a talányteljes emberi természetnél a mi akadály külsőleg, az eszköz lehet bensőleg, mert hiszen számtalan jeles írók' példája bizonyítja, mikép épen anyagi életük' ridegsége serkenté őket élvezetet meríteni önlelkük' mélyéről; s maga a szegénység is hozván elő munkátlan órákat — nem kötelesség' megelőzése' útján, de épen a rendszerinti működésük' náluk folytatkozáván — nem kevesen lettek írókká. — S tegyük hozzá azt is, miszerint a női kebel más lények fölött érzékeny; az érzékenységnak pedig mulhatlan következménye az ömlendezés; miből önkényt foly, hogy ha közelében őt megértő szív nem dobog — enyhet az írásban keresend. Szellemi képességekkel külkellemeket párosítani is törekednie kellene a nőnek — igaz, azonban illy összetalálkozás nem mindennapi tünemény, minék egyik oka fölतालálható magában a természetben, melly ritkán hajlandó többszintű ajándékait csupán egy tárgyra halmazni — de lehetnek külsőleg is okai. Láthatni ugyanis nőket, kik észben műveltek, szívben nemesek, mert ezekben tökéletesedniük módjuk nem hiányzott; míg kellemi fejlődésüknek bim-bóló hóharmatként lettek elsorvasztói jobb társaság' hiánya, szorongató életgond, zsarnoki nyomása némelly természetelleni kapcsolatoknak, balesetek s ki tudja még mi minden. Mivel pedig a külkellemek' nélkülezése szívmagányt, a szívmagány egyoldalúságot

nem ritkán idéz elő; a talán helyesen indult értelmi fejlődés unalmas tudakosságba könnyen ácsaponghat.

De a természet' végtelen kincstárában egy varázskövet ismerek, mely a halt sziklába is életet önteni képes: neve szerelem. Méltatná csak a jobb férfi ama komoly vagy talán kissé egyoldalúságba tévedett, de lelkes nőt csak félannyi figyelemre, mint — hogy többet ne mondjak — egy könnyelműt, nem ritkán életének s legtöbbször lelkületének mérgezőjét méltatni kész: alig ha nem szemlélendhetné örömvégült bámulattal a virágok' leggyönyörűbbjeinek életre kelését: oly női kellemeknek, melyek szellemi műveltséggel párosulvák. És ki tudja, nem oly kincsre talál-e ezekben a férfi, miről addig fogalma sem lehetett, s nem lenne-e megvallani kénytelen, miszerint a lélekben művelt nő kebelén föllet szerelem mély, való és végtelen. Ki tudja, nem háramlanék-e belőle az irodalomra is haszon? Én állítani merem, mikép azon nő, ki valóban szeret és szeretetetik — ha műveltsége s képessége van írni, gondolatait az érzemény' legmélyebb aknáiból meríti föl.

Vagy talán nemem' gyöngességét árulom el, midőn annak czélszerű fejlődését a szerelemmel összekapcsolom? .. Nem gyöngéjét, de erejét nememnek érintem én itt: a szeretőert a nő' szívében, mire bővebben kiterjeszkedni fölöslegesnek tartom, miután teljes föntségökben tűnnek föl Jósika Miklós' szerelem- és szeretetdus nőlelkületei s elhunyt Kölcsykn' Czelesztinája. S meleg hálával ismerem itt el, mikép nemem' földíszenek kiemelésére, enyémet sokkal föltülmult női irótolra sem vagyunk már rászorulva.

A nemes fölvágyástól hevült nő el ne hitesse magával, miszerint ha ő a társalgó életben általános méltánylást nem talál-e, rekesztve volna azért tőle az ut: magában a szellemi képességet külkellemi fejlődéssel párosítani; s mindenek fölött nehogy megszállja lelkét a nemes, a szellemi tárgyak iránt a csüggedő bágyadásnak egy bizonyos neme. Legyen csak szíve mocsoktalan, legyen az a vallástól megszentelve, illy alapon nyugvó törekvésivel kétségtelenül eltalál-e azon utat, mely mig őt lélekben gazdagítja, benső tisztet' tárgyává teszi egy meglehet nem terjedt, de annál választottabb körnek. A nemesebb nőnek csupán illy kör' méltánylására van szüksége.

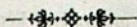
Azon nőt, kit számos kötelességei minden időben elfoglalnak, s a neki talán sokak fölött nagy mértékben jutott anyagi gondjai és fáradalmi miatt, szellemi gyakorlatokra épen semmi, vagy legalább kevesebb időt s módot nyerhet, mint mennyit ohajtana, el ne kedvetlenítse azon csüggesztő képzelgés, mintha azért az ő munkaköre szelleműres volna. Igaz ugyan, hogy a tanulás értelemben gazdagít, azonban a szellemi erőktől feszített lélek' ama sajátosságát, miszerint a nemes és szép' égi fénye előtte ragyogván, vágytól ég ezen ragyogást magában meghonosítani — mint betanulni úgy elveszteni sem lehet. S e mellett a tetterő a működés' csak egy neméhez kötve nem lehet, az egész életen keresztül ömlik az, éltet mindent, a köznapias élet' legparányibb műveitől, föl az embereszmék' legbámulandóbb tüneményeieig. Így a szellemdus nő is, ha talán ő az élet' aggályainak nyommasztása alatt többnyire saját gazdagságát még érezni is erőtlen, — érzik annak jótékony hatását azok, kiknek ő erejét szenteli, s mindenesetre érezheti azt időnkint ő maga is, midőn öntársalgásra szánt valamely órájában lélekbéke, magasztos megnyugvás' érzete, s a vallás' megszentelő hitében, lelkének hófehér gyöngyei benső életén boldogítólag fölragyognak. Aztán erősítse azon igazság is, miszerint a lélekbus kebel' szellemi hatása jelenben vagy jövőben, látszólag vagy fűdözve, tömegben vagy szét-szórva, csakugyan megtermi aranykalászeit. Ha olvasónémnak kedve lenne illy szívható-ritó erősítést egy tetszőleg sötét, de magasztos és kiegészített képből meríteni — utasi.

tom őt M. T. Brisset francia író' igen jeles, illy című regényére : Le Génie d'une femme.

Miután mélyen tisztelt Kölcseynk' nevét egyszer már megemlítém, talán fázasztó hosszadalmassá nyult soraimra legyen szabad némi életet s fényt önteni, elhunyt emelt lelku írókn' egyik leveléből veendő befejezéssel:

„Az embert állatok' alsó osztályából műveltség emeli ki! Azért annak, ki műveltségre törekszik, pirulnia nem kell. — Izetlen tudáskodás asszonyban mint férfinban egyaránt gyűlöletes; de tudománykedvelés és izlés nélkül sem egyes ember, sem nemzet előrelépni képes soha sem volt.“

EGY NŐ.

EGY HONLEÁNYHOZ.

Megmondjam-e dicső hűlgy,
Mért szép sugár szemed?
Nekem bár csillagával
Nem inte életet:

Mért honfittre buzdit
Hová varázsa jut;
S a hon' derű-borúján
Mosolygni, sirni tud.

Mért bájos rózsaajkad,
Ha rajta cseng szavad,
Nekem csodás megáldással
Bár mindent megtagad?

Mért a hon' szent ügyében
Nem szegte meg szavát,
S örömhanganon küszönti
Jobb léte' hajnalát.

Mért szép a domború mell,
Ha játsza fölpiheg,
Szerelmed bár irántam
Egy szikrát sem meleg?

Mért érzet' tengerével
Ölelte át e hint;
Megvetve mindörökre
Ki fényén dulva ront.

Mért hő szived' bírását
Nem adnám kincsekért,
Bár hasztalan könyörgtem
Viszon szerelmeért?

Mért minden dobbanásán
Újabb erény fesel,
Hogy állj a hűlgyfűzérben
Mint égi példajel.

Mért érzetid' fagyáért
A bánat meg nem ül,
Melly óriásterherrel
E hű kebelre dől?

Mért szűd' egész szerelmét
Hazádnak szenteléd,
S ő érte tűrnöm édes
A kínok' tengerét.

SUIÁNSZKY ANTAL.

LAKTÁRSÁK.

FRESCOKÉP BERNÁT GÁSPÁRTÓL.

Viharos éj csattogtatá szárnnyait Budapest fölött, fergeteg-anyául összpontosító a téli szürke felhőket. Utczai lámpafény elpislogá már homályéletét; megpihentek a járda- és kövezet-martyrok; nyugalomra szenderült a kalandok' szilaj játéka, s korcsmai italoltárokon lobogni megszűnének a szenvedélyáldozatok.

Ittott nem volt ugyan nehéz szárnnyatlan baglyokkal találkozni — kik a nappali zsebtolvajság' philosophiáját pap nélkül szokják a bolt-

törés' éji praxisával kiházasítani; azonban illy-szerű policziai satyrával okos ember mit sem gondol(!)... mert hiszen be is szerezni a vagyont, meg is tartani: tulzott utópiai ábránd... különben is meg kell adni a magáét kinek kinek... s csak nem kívánhatja a statusmoral, hogy magyar világunkban törvényszerűn kamatoztassák hívségöket az éji örök, midőn maga az uri civilizatio is ezer procente működik,... a mellett holmi emeletes házakban, borvillák